

ArtDatabanken
Kerstin Mo

YTTRANDE
2017-06-09

Länsstyrelsen Skåne
Miljöavdelningen
205 15 Malmö

ArtDatabankens yttrande över Tidigt samråd om bildande av naturreservat i södra Kattegatt Dnr 511-5924-2017

ArtDatabanken dnr SLU.dha.2017.5.5-54

Författare: Kerstin Mo

Institution/motsvarande: SLU, ArtDatabanken

Sammanfattning av synpunkter

- ArtDatabanken är positiv till förslaget att bilda ett nytt naturreservat i södra Kattegatt och att motiven för att området fortsätter skyddas från trålfiske samt förbud mot annan exploatering som täkt och dumpning är starka.
- Havsbottnens dominerande naturtyp ”Sjöpennor och grävande megafauna” är klassat som hotat och minskande av OSPAR och flera arter på områdets botten är bedömda som hotade av såväl OSPAR som Helcom och i den svenska rödlistan. Petersens historiska undersökningar visar också att här funnits en artrik naturtyp som inte längre finns i svenska vatten. Artrika produktiva botten gynnar såväl fisk som fågel och däggdjur.
- Området har identifierats som ett viktigt lekområde för torsk. Utvärderingen av det fiskefria området efter fem år, visade att det gynnat individernas storlek hos både torsk och havskräfta samt torskens bestandsstorlek, vilket ju medför ett förbättrat fiske i omgivande vatten.
- ArtDatabankens analys av rödlistade arter i Sverige visar att fiske är en bidragande orsak till att 150 marina arter är rödlistade, varav de flesta (ca 120) hotas av fiske med bottenrål. Detta visar att det är viktigt att bibehålla fiskefria områden för att minska utdöenderisken för dessa arter.

- Området är utpekade enligt både Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet som ett viktigt område för sjöfågel, särskilt rastande och övervintrande samt marina däggdjur, särskilt tumlare.
- ArtDatabanken föreslår vissa kompletteringar nedan, för att visa att arterna som förekommer i området är hotade enligt flera olika rödlistor, samt fiskets påverkan på dessa. Några av krabborna har fått nya rekommenderade svenska namn vilka vi föreslår ska användas.

ArtDatabankens förslag till kompletteringar

- **Sid 4: stycke 2;** Betydande förändringar har skett vad gäller bottenfaunan under de senaste 100 åren. Den danske marinbiologen Petersen undersökte bottenarna i början av 1900-talet och fann stora områden dominerade av små märkräftor av **släktet *Haploops*, så kallade *Haploops*-samhällen**. I svenska vatten finns två arter av **släktet; *H. tubicola* och *H. tenuis*, vilka bägge är bedömda som sårbara (VU) på den svenska rödlistan och starkt hotad (EN) respektive sårbar (VU) på HELCOM:s rödlista**. Dessa arter verkar dessvärre nästan ha försvunnit från området. Istället domineras bottenarna av *Amphiura*-samhället. Där det förr stack upp rör ur havsbotten från märkräftor finns nu ormsjärnors armar. En del av förklaringen till *Haploops* försvinnande kan vara att de är mer känsliga för bottenstrålning än vad ormsjärnorna är. En annan förklaring som förts fram är syrebrist.
- **Sid 4: stycke 3 (felstavning och nya svenska namn; *Virgularia mirabilis*)..... *Asterias rubens*, rödvit eremitkräfta *Pagurus***
- **Sid 5: stycke 1; *bernhardus*, räfflad simkrabba *Liocarcinus depurator*, ormsjärnesläktet *Ophiura* och cylinderros *Pachycerianthus multiplicatus***. Här finns också **islandsmussla *Arctica islandica*, som är den djurart vars individer kan bli världens äldsta, runt 500 år gamla och vars bestånd behöver mycket lång tid innan det kan återhämta sig efter en minskning. Arten finns med på OSPAR:s lista över hotade och minskande arter (totalt finns fem arter av ryggradslösa djur, varav islandsmusslan är en). Islandsmusslan är av OSPAR klassad som ”mycket känslig”, och minskningen anses främst ha berott på skador från bottenstrålning.**
-
- För rödlistade arter i havsmiljön är fiske en bidragande orsak till att nästan 150 marina arter är rödlistade, varav de flesta (nästan 120) hotas av fiske med bottenstrål. Förutom direkt fysisk skada från trålen påverkas de också indirekt genom uppslamningen av sediment, ökad grumlighet och ökad sedimentation (Sandström, J., Bjelke, U., Carlberg, T. & Sundberg, S. 2015. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken Rapport 17. ArtDatabanken, SLU. Uppsala).

-
- **Sid 5: stycke 2;.....** Torskbeståndet i Kattegatt är klassat som akut hotat (CR) på HELCOM³:s rödlista **och torskbeståndet i Sverige som sårbart (VU) på den svenska rödlistan.** Under 2000-talet har lekbiomassan legat på historiskt låga nivåer och det finns även studier som tyder på att antalet lekområden minskat i Kattegatt.

För ArtDatabanken

Kerstin Mo
Organismgruppsansvarig marina evertebrater

Lena Tranvik
Chef program naturvård.